

ИКОНОМИЧЕСКИ ИЗМЕРЕНИЯ НА РУСОФИЛСТВОТО – ОТ ИДЕЯ КЪМ БИЗНЕС

Посланик Илиян Василев

Сляпата и ирационална безкритична признателност към Русия и Съветския съюз не дава никакъв шанс за национален консенсус, нито за балансирана и независима оценка на потребностите на националната сигурност и за развитие, когато включват нуждата от дистанция, независима оценка и защита от действията на Русия. В този смисъл твърдите русофили, както писа наскоро руският социолог Сергей Баранов, са интегрална част от руската нация. Чак след това можем да ги смятаме като част от българската общност, защото те по-скоро ще се обърнат срещу другата част от българския народ, отколкото срещу покровителя си.

Ако не се научим да изолираме и да терапираме този риск за националната сигурност, при всеки конфликт между Русия и ЕС/НАТО ще се изправяме на границата на вътрешна конфронтация и управленска парализа при изпълнението на задълженията си като членове на тези организации.

Мнозина от политическите и бизнес русофили, поне на теория, не са против ЕС и НАТО, ползват се пълноценно, дори с предимство, от европейски субсидии, възприемат като „дадени от природата“ гаранциите за сигурността на НАТО или достъпа чрез ЕС до европейския пазар на стоки, услуги, труд и капитали. Но мнозина от тях така и не успяха да преодолеят почти инстинктивното отрицание на западния свят, на либералните ценности и на европейския модернизъм в политическия, стопанския и социо-културния живот.

Всички притчи за славянството, за православно роднинство, за братските връзки на народите, не са нищо друго освен признание за

липсата на реално измерими, обективно съществуващи и конкурентни предложения на съвременна Русия към съвременния европейски българин, потопен в гравитацията на глобалната мобилност, технологии и култура.

1984 г. Новодомец в гр. Новокузнецк

Ако направо кажеш, че русофилството не може да отговори на потребностите на нашето развитие, защото руският свят е неконкурентен, не произвежда бизнес и научно лидерство, нито достойни за подражание пробиви в технологиите с глобална значимост, тоест, насочиш дебата в материалната реалност, адептите на русофилията почти незабавно ще се върнат към религиозното упование в стил „кат Русия няма втора“. Ще кажат, че за тях е важно бягството към нематериалното, духовното, за да спасят душите си от „деградация“ Запад.

Всеки от тях ще се затрудни да изброи съвременни световни постижения на хора, работещи в Русия, които да са направили позитивни заглавия в световната бизнес преса през последните години. Но затова сайтовете с ретранслирана руска официална пропаганда са пълни с примери за оръжия „без аналог“, с които Москва всеки момент може да унищожи западния свят и по съвместителството и местните неверници.

Ако бъдем откровени, няма особено разлика между крайното отрицание на инакомислието или иноверието между ислямския и всеки друг религиозен или политически екстремизъм, които водят до някаква форма на джихад.

За родните русофили Русия е вътрешна психологическа котва в трудния процес на ориентация и осмисляне в процеса на глобализация и съвременното просвещение, в което се отразява смесица от провинциализъм, консерватизъм и вродено непризнаване на ред, процедури, правила, логика и системност, според които се развива европейската цивилизация.

Русия е друг свят, самодостатъчен като логика, който не може да бъде разбран с ума (по Тютчев), ерго ирационалността и непредсказуемостта ѝ са естествено състояние. Това предполага да приемем и да се примирим с ирационалност и непредсказуемост във вътрешното ни развитие, след като те синхронизират доминиращи процеси в самата Русия.

Чехословакия, 1968 г. „Вървете си у дома. Няма водка!“

Нека Западът да си живее по своите правила, да си признава нерушимостта на границите като крайъгълен камък на световния ред и сигурност. Ние ще приемаме трактовката на Москва за

„условни“ границите на Украйна в Крим, по думите на историка Андрей Пантев!?

По същия начин трябва да са условни границите на Грузия в Абхазия и Южна Осетия, както са условни границите на Молдова или на Източна Украйна, както и на всяка друга страна, която се изправи по пътя на руската или русофилската вяра. Въпрос е на вяра, не на договорености и на правила.

Ако това не е рецепта за анархия и хаос в международните отношения, здраве му кажете, но подобни мисли не тревожат съвременния български русофил.

Руският модел с корупционно-олигархична си доминанта е по-приемлив, тъй като извежда на челно място не развитие чрез конкуренция, а гарантиран от принадлежност към кастата на партийната, административната или бизнес номенклатура житейски път и професионална кариера. В този смисъл политическото и бизнес кремлинофилство днес се намира в идеалната си хранителна и възпроизводствена среда, която позволява взаимна конверсия на зависимости и властови позиции в политически и бизнес изгоди. За този кръг хора „филството“ е напълно рационален житейски и политически избор.

Политическото и бизнес измерения на призивите България да не участва в колективните мерки за сигурност на НАТО в Черно море спрямо Русия, тръби тревога не толкова и само от загриженост за съдбата на конкретния режим в Москва, а поради опасения, че по-плътна интеграция на България в ЕС и особено в НАТО, именно поради правила, процедури и принципи, би поставила под заплаха свободата да излизат извън рамките чрез бизнес и политическите им схеми с техните руски партньори. Това рязко би ограничило възможностите за реализация на нови „шлемови“ проекти, за усвояване на съответни ползи от посредничество. Ако си спомняте, България подписа и после оттегли подписа си под писмото на осем централно- и източноевропейски страни до ЕК, в което те протестираха срещу проекта „Северен поток 2“. В този смисъл русофилството е удобна ниша за експлоатиране, за политически и финансови дивиденди за група хора, които нямат шанс в условията на открита политическа и бизнес конкуренция на европейския пазар.

Навсякъде, където се сетите, по проектите на Големия шлем има договори за посредничество от всякакъв характер, включително консултантски и ПР договори. Спомням си, че за промоция на проекта АЕЦ-Белене сред българската общественост „Росатом“ наля близо 10 милиона лева в Пи-Ар кампания, които бяха бързо усвоени без особен ефект. Което трябва да ви говори, че много от бизнесмените, които се афишират като предани на Кремъл, просто обръщат „филството“ си в доходи и ползи, включително недосегаемост спрямо българското правосъдие.

Като добавите и спящия у мнозина първосигнален антиамериканизъм и изобщо отрицанието на Запада като антитеза на техния свят, не е трудно човек да разбере защо българското общество постоянно се раздира от изкуствени и ирационални разделения между русофилите и останалата част на обществото, която се стреми да играе според европейските правила. Така се унищожават или се прави труден до невъзможност националният консенсус и солидарност, така нужни в моменти на върховни изпитания на нацията.

Още по-странно е, че и двете понятия „фили“ и „фоби“ са внесени от Русия, за да служат като инструмент на руската външна политика. И от гледна точка на Москва подобен имплант в българския обществен живот отразява желязна логика и е с гарантирана ефективност. Вместо споровете и противоречията да бъдат официализирани като междудържавни, между България и Русия, те се реализират като вътрешно общностни за българската нация, докато Кремъл се явява в ролата на арбитър.

Влияние върху икономиката

Прякото или непряко влияние на Русия върху икономиката на България трудно може да бъде надценено. По различни източници, повечето от които неформални, защото формалните не се насърчават да извеждат фокусирана върху темата статистика, у нас най-малко 30% от икономиката се намира под пряко или косвено влияние на руски капитали или се асоциицират с интереси на руски и свързани с Русия групи, които нерядко взаимодействат с организираната престъпност и в двете страни. Тук няма изненада: всяка престъпност съществува само и доколкото властимащите ѝ позволят. В българския модел тя просто допълва инструментите за упражняване на власт както във видимия, така и в невидимия спектър.

Значителна част от потенциала и характера на съвременното бизнес кремлинофилство се предопределя от преплитането на схемите за взаимодействие между българския и руския посткомунистически елит през капиталите, останали зад граница по линия на партийната, финансовата и разузнавателната номенклатура.

Примери в това отношение са инвестициите у нас на свързания с Владимир Путин от годините на кметството в Санкт Петербург исландски милиардер Тор Бьоргольфсон, който разви изключително интензивна инвестиционна дейност в стратегически предприятия и банки със средства, генерирани от Русия, проектът „Нева“, който бе и си остава символ на взаимодействие между руски и български служби и източник на първични и производни инвестиционни схеми в индустрията, телекомуникациите и банковото дело.

Не се изненадвайте: част от легендарни като западни инвестиции и фирми не са нищо друго, освен проксита на руско-български схеми за държане под контрол на властта у нас. Не търсете само собствеността като условие за контрол и влияние, а механизмите за управление. Пресен пример е влиянието на свързани с Русия мениджъри на западни компании върху поведението на формално „американски“ водещи медии у нас.

Освен видимото присъствие в енергетиката, в това число и в сферата на нефта и природния газ, руски и производни капитали контролират значителни активи в банковата сфера, медиите, промишлеността, туризма, селското стопанство и транспорта.

Можем да обособим три групи на интерес.

Към първата група спадат активи в българската икономика, които представляват стратегически интерес за Русия и които се

контролират на висше политическо равнище. В типичния случай те се реализират от руска държавна корпоративна структура, но дори когато става реч за формално частна структура, тя се намира под пълен и постоянен контрол на Кремъл. Такъв е случаят с „Лукойл“, „Росатом“, Газпром, ВТБ и техни производни компании. Към тази група спадат и всички стратегически междуправителствени договори за доставка на стоки, части или услуги във военно-техническата сфера.

Ключовите решения относно реализацията на значителни проекти, инвестиции или търговски сделки се координират на политическо равнище в Русия и комуникират към кремлинофилските мрежи за влияния у нас. Не става дума само за видимата или официална страна на представителството, а за хиляди руски и български компании, дъщерни дружества, подизпълнители или поддоставчици, които формират мрежата за връзка и реализация на тези търговски интереси.

Към втората група могат да бъдат отнесени активи, които позволяват непряко влияние и които обслужват и допълват първата група в сфери, където или не е възможно пряко представителство на руските интереси (ЕС или местна регулация), или неформалните канали са много по-ефективни, доколкото позволяват легендирането на бизнеса като европейски, дори американски или най-малкото несвързан с Русия.

Тук са активи в медиите, електронни и печатни, в туризма, културата и забавленията, в ресторанти и заведения, в земеделие и част от енергетиката. Твърдя, че възприемани като американски или западни активи у нас имат силен руски бекграунд.

Подобен текущ случай на влизане чрез проксита е пряко свързан с възможността за контрол върху критична за сигурността на България телекомуникационна инфраструктура в БТК от структура, дистанционно и пряко контролирана от ВТБ с фасада, осигурявана от българските бизнес кремлинофили.

Към третата група спадат активи на нормални руски компании, които търгуват или инвестират в България, включително такива, които са регистрирани у нас от „емигрирали“ в търсене на европейска среда руски бизнесмени. Има доста подобни компании в

сферата на информационните технологии, земеделието, услугите, развлекателния и охранителен бизнес, недвижимостите и туризма.

Тези компании като правило не могат автоматично да бъдат отнасяни към канали за влияние на руската държава, но нерядко руските бизнес емигранти се намират под натиск, за който са използвани останалите в Русия части от бизнеса или семействата. Напоследък зачестяват случаите, когато за хибридни операции се ползват относително „малки” търговски компании, понеже те са по-трудни за откриване.

Никнещите като гъби паравоенни формирания често се легендарат като фирми именно в сферата на услугите и сигурността, както и на фирми, обслужващи руски инвестиции.

В най-новата ни история българо-руските търговско-икономически отношения никога не са имали балансиран характер както като равнище, така и като структура.

Поради наложената от Петербург схема на зависимост след 1879 г. – издръжка на окупационния корпус, различен тип оформени като „дълг“ плащания за заслуги и като признателност, откровен рекет или откуп срещу ненамеса на Русия във вътрешните работи на Княжеството и на Царството, отношенията между царска Русия и България винаги са изкривявали и неравнопоставяли отношенията между руския и българския бизнес. Вероятно един от редките

периоди на относителна балансираност е било времето между възстановяване на отношенията и Втората световна война.

Москва винаги е вкарвала политическата целесъобразност в мотивацията и движещите сили на икономическите и търговски потоци.

Разликата между плана „Маршал” и плана „Сталин”

След Втората световна война България губи тотално суверенитета си да определя какво да развива сама, какво да изнася и какво да внася. Достатъчно е да се види разликата между плана „Маршал” на САЩ, който помогна на Западна Европа да се вдигне от руините и да започне да функционира „на собствен ход“, включително като насърчи износа за САЩ и грубата реалност на Сталиновия режим, който не само ни кара да плащаме всички разходи на Червената армия у нас, но и прехвърли през схемите на „братските” договори финансови задължения на Варшавския договор и на СИВ, в това число и дегизирани като „общии“ операции на КГБ и на външнотърговските дружества.

Под диктовката на Москва нагазихме в безпрецедентен дълг след войната, за да финансираме форсирана и необвързана с икономическа и бизнес логика индустриализация по съветски модел, която ни вкарва в дългове отново към Съветския съюз.

В края на 50-те години настъпва първият фалит и резултатът е продажба на значителна част от златния резерв, за да покрием форсираните дългове към Москва. През 1959 г. натрупаните по време на Царство България 26 тона златни резерви са преместени в

Москва под предлог, че сградата на БНБ няма да издържи на атомна бомбардировка!? До 1962 г. продаваме 21 тона от златото си срещу рубли, уж за да изчистим дълга, вместо да го продадем в Лондон срещу твърда валута и след това да погасяваме.

Докато Западна Европа формира интеграционни общности, усилва мащабите на пазарното търсене на континента, отваря достъпа на европейските корпорации и инвеститорите до глобално свързани пазари, България и другите страни от СИВ се развиват в рамките на смятаното за нужно и полезно от ЦК на КПСС и от върхушката на Съветския съюз.

В същото време Москва си запазва възможността да развива отрасли, чиято логика на съществуване се определя от глобалното ѝ позициониране, а не от пазара на СИВ.

Че на България, уж по силата на международното разделение на труда, е отредено да развива информационни технологии, отразява най-вече признанието, че Съветският съюз сам не е бил в състояние да получи достъп до западните пазари и технологии.

Почти всяко следващо десетилетие – и през 70-те и през 80-те години, тази програмирана извън логиката на пазара схема логично води до растеж на задълженията ни към Съветския съюз и Запада, като усилва диспропорциите между износ и внос.

„Дружба от векове за векове”

Наследеният след 1989 г. асиметричен модел и днес програмира тези „генетични“ диспропорции. Мит е, че България и страните от бившия Източен блок „разрушиха взаимовръзките” си с Русия. Напротив, както ликвидацията на СИВ, така и прекратяването на разчетите във взаимната търговия между нашите страни, бяха инициатива на Москва, защото там бе преценено, че така ще бъде по-изгодно да продават нефт, газ и суровини срещу валута. Там

разчитаха, че бившите партньори вече не струват, още повече, че по оценка на руските политици от онова време, дори и без СИВ, тези страни оставаха зависими от вноса на нефт, газ и суровини поради свързаност по технологичната верига.

Тези анализи не бяха без основание: преносната инфраструктура за природен газ и нефт предпоставяше дългосрочна зависимост. Така беше и при вноса на суров нефт у нас за рафинерията в Бургас, което бе и си остава най-голямото перо в търговския и платежния баланс на страната.

В допълнение: елитите бяха толкова здраво и силно интегрирани, а Западът изобщо нямаше желание да прекъсва тези връзки, като легитимира модела на прехода, сервиран от Луканов, че руската връзка на българския бизнес и политически елит достатъчно дълго време се възприемаше като непротиворечаща и неконфликтна спрямо интеграцията на България в ЕС и НАТО.

Докато Путин не дойде на власт.

Имаше ли друга възможност за приватизация на Нефтохим?

Не е вярно, че никой друг освен „Лукойл“ не е проявил интерес към приватизацията на „Нефтохим“, нито пък че изборът е бил предпоставен поради технологична зависимост от вноса на руски суров нефт.

В качеството си на председател на Агенцията по чуждестранни инвестиции в правителството на СДС (на тази позиция бях поканен като външен и политически необвързан експерт) се бях ангажирал да привлека потенциални инвеститори и с доста усилия успяхме да убедим най-голямата компания в света, „Ексън–Мобил“, да изпрати екип, който беше готов да обсъжда сериозно придобиването на мажоритарния дял. Нито дългът на компанията представляваше проблем, нито технологичната зависимост.

Още тогава широко бе разпространено мнението, че няма западен инвеститор, който да се интересува от активи, свързани в технологична или суровинна верига с Русия. Оказа се, че това не само не е истина, а удобна фасада, зад която местни посредници защитаваха позициите си при обслужване на вноса на енергийни суровини и стоки от Русия.

Руският суров нефт не само можеше да се внася от всяка друга западна компания, но и на пазара имаше достатъчно конкурентен друг суров нефт със сходни на руския нефт качества. Не случайно след приватизацията „Лукойл” нерядко внасяше нефт от други дестинации извън Новоросийск, без това по никакъв начин да се отрази върху преработката. Помня, че представителите на „Ексън-Мобил” изобщо не смятаха това за проблем.

Въпреки относително високата си позиция (тогава АЧИ беше на пряко подчинение на МС), не успях да уредя исканата среща на най-високо равнище, която бе нужна, за да се уверят представителите на „Ексън-Мобил”, че някой се интересува от предложението им. Стана ясно, че състезанието е закрито и вече има поет ангажимент.

Спомних си тази случка дванадесет години по-късно, когато друг американски гигант, „Шеврон”, дойде в България, честно спечели търг и бе принуден да напусне.

Разказвам това, за да аргументирам позицията си, че асиметрията в българо-руските търговско-икономически отношения до ден днешен не е естествена и неизбежна, а съзнателно моделиран процес, функция на актуални политически интереси и матрица на взаимодействие между българския и руския елит.

Стремежът за реализация на бизнес отношения през политически канали, който няма друга мотивация, освен индивидуалните ползи на участващите политици, предопределя и безпрецедентно високата тежест на междуправителствените споразумения като равнище за решения на бизнес въпроси: договори за търговия, проекти, включително финансови схеми.

Остава твърде малка част в двустранния търговски и икономически поток, която е предоставена за свободната инициатива на бизнесмени от двете страни, но и тя твърде често попада под

ударите на различен тип административен и бюрократичен натиск и въздействие.

Зависимостта на търговските отношения между двете страни от политиката на Кремъл и от специфичната извънпазарна скала на

интереси на българските политически и бизнес проксите прави двустранните отношения несъизмерими и несъпоставими с европейската и глобалната интеграция на България.

Русия не желае да се конкурира на българския пазар в запазените си периметри на влияние

Кремъл винаги е гледал на България като запазен периметър на влияние, като на свободен от конкуренция пазар, където могат да се пласират руски стоки и услуги и да се реализират политически бизнес сделки от всякакъв калибър.

Най-видимият аспект на този интерес е стиганият до 7 милиарда долара, осигурен чрез междуправителствени споразумения и монопол, пазар за ежегодно пласиране на руски нефт и газ. И това е само входът на веригата в тази област: после имате рафинерия, акцизни складове, вериги бензиностанции, търговия и дистрибуция.

Тоест, в края на това входящо уравнение имате стоки и услуги, които в различни години са надвишават 20 милиарда лева във вторичен и третичен оборот.

През последните две години вносът от Русия най-вече поради срива в цената на нефта се съкрати повече от два пъти, до около 3 милиарда долара, но затова се вдигнаха маржовете по веригата до крайния потребител на газ или нефтени деривати.

Не се чудете защо цените на бензина и дизела у нас не падат пропорционално на динамиката на глобалния пазар. У нас пазар няма, или ако има, той е „пленен“.

Съществуват множество скрити или не толкова добре осветени детайли от картината, включително по линия на широко афишираните успехи за отстраняване на посредниците, а те просто се заместват или подменят в отработената схема за отклоняване на ресурс.

Около вноса на енергийни суровини в енергетиката и свързаните финансови потоци се формират устойчиви групи по интереси на политици и бизнесмени, които имат пряка мотивация да съхранят матрицата на монополни позиции на руските компании. При това често те са далеч по-заинтересовани, отколкото руските им партньори.

Ето защо не виждаме никакъв напредък в сферата на либерализацията на доставките или транзита на природен газ, нито в изграждането на интерконектори или проекти за проучване, добив, съхранение или търговия с газ извън установените рамки на обвързаност с Русия.

Трудно е да се оцени съчастието на българския висш политически елит, т. нар. „гранд корупция“, но е ясно, че тя далеч не е фиксирана само вляво или само вдясно, а се проследява на различни равнища на представителност: парламент, държавна администрация, съдебна система, мениджъри на държавни компании, медии и неправителствени структури.

През годините съм чувал всякакви истории за зависими от бизнес с руски компании български политици и висши държавни служители. Като посланик за рекорден период от повече от шест и половина година зная твърде много, което поради професионални причини не мога да споделя.

Ще кажа само, че схемата „Русия постоянно ни натиска“, а нашите политици са принудени да „отстъпват“ е дълбоко погрешна. Значителна част от политически мотивираните бизнес инициативи изхождат и са развиват при активна, дори пионерска роля от българска страна. За тези хора русо- или кремлино-филството е само удобна среда за реализация на своите бизнес планове.

Докато всеки от проектите на шлема стигне до публичност, има достатъчно продължителен инкубационен период, в който различен тип посредници и политически предприемачи работят зад кадър, често извън контрола на парламента и други официални институции.

Уверено мога да твърдя, че в редица случаи редица от „горещите“ идеи, напирани от страна на българските политбизнесмени, бяха охлаждани от разума на руските партньори, които все пак знаят да пресмятат приходи и разходи. Така беше при ранния Путин, при правителството на Касянов и Кудрин, докато руският президент не предпочете да смени модела с вертикала на властта и с кръга от приближени олигарси, което напълно промени картината.

Чувал съм редица разумни доводи от страна на професионалистите в различни руски компании и институции, както и предупреждения,

че не бива да се хвърляме в инициативи, които не са внимателно претеглени от гледна точка на баланса „ползи – разходи“.

„Лубянка” – сградата на КГБ на Лубянский площад в Москва

Достатъчно е да си спомним важната роля, която посещението на заместник-министъра на енергетиката на Русия Булат Нигматулин, който отговаряше за атомната енергетика, изигра за отрезвяване на редица политици у нас, които бяха полетели в мисълта за лични ползи при гарантирани десетките милиарди сигурни загуби по проекта за АЕЦ-Белене.

Шефът на „Лукойл” също предупреждаваше, че проектът „Бургас-Александрополис” не е в наш интерес.

Шефове в Газпром бяха склонни да разглеждат различни варианти на гъвкавост относно предоговарянето на договора за доставка и транзит на природен газ през 2006 г., които нямаше да оцетят така директно нашата страната, както предлагаша тогавашните ръководители на енергетиката. Водени от общата загриженост за бъдещето на българо-руските отношения, за онова, което ще оставим след себе си. Защото е относително лесно да се занимаваш с бизнес като политическото посредничество и да похарчиш няколко милиарда в преследването уж на „гранд идея”, която накрая се оказва гранд-корупция с гранд ползи за тесен кръг от олигарси и гранд загуби и за българския, и за руския народ.

Уж в името на русофилските идеали.

Последиците от тази късогледа политика ще останат за следващите поколения руснаци и българи, които вместо да се заемат с позитивна енергия и надграждане, ще трябва да разчистват авгиевите обори на взаимни претенции, дългове и взаимна неудовлетвореност.

Уж от сутрин до вечер ни зоват за по-близки отношения, а ако видят цифрите на посетилите Русия българи, ще помислят, че сме прекъснали дипломатическите отношения. Равнището на взаимно подозрение и недоверие е безпрецедентно високо.

И всичко това стана, защото неколцина политически олигарси у нас и в Русия са решили, че освен през политиката друг начин за постигане на политическите си цели и за благоденствието на собствените си семейства, на близкия си политически, партиен или бизнес кръг, освен чрез държавен бизнес с Русия, нямат.

Познавам мотивацията и мисленето на изповядващите тази логика политици на високо равнище и у нас, и в Русия. Тези хора никога не са били движени от мисълта, че първо трябва да видят балансиран интереси и крайния резултат на усилията си и чак след това да потърсят материално или друго изражение на своите очаквания.

Напротив, със или без АЕЦ-Белене, със или без „Южен поток“ или който и да е друг проект, важното е да реализират посреднически услуги около текущи финансови потоци. Дори в редица отношения тези хора нямат изгода от сбъдването на проекта без тяхно посредничество. Затова са им необходими административни или други препятствия, които да ограничат сферата на „свободно“ случващите се бизнес отношения между нашите страни.

При освободена от държавна намеса търговия, както става в отношенията ни със Запада, те не биха могли да капитализират посредничеството си.

А друго не умеят.

Не се учудвайте, че досега нито един проект не е бил реализиран, още по-малко по време или в рамките на бюджета. Няма воля и разум, които да оценят и да терапират рисковете от всички възможни, мислими или немислими полети на човешкия интерес в рамките на динамичната политическа конюнктура и на политическата корист, от които зависят проектите.

15 юли 2016 г.